

ANNALES ZBORNÍK
MUSEI SLOVENSKEHO
NATIONALIS NÁRODNÉHO
SLOVACI MÚZEA

ARCHEOLÓGIA 29
ROČNÍK CXIII– 2019

Bratislava 2019

ANNALES MUSEI NATIONALIS SLOVACI
ZBORNÍK SLOVENSKEHO NÁRODNÉHO MÚZEA

CXIII– 2019
ARCHEOLÓGIA 29

Predseda redakčnej rady/Head of editorial board
PhDr. Juraj Bartík, PhD., Bratislava

Redakčná rada/Editorial Board
Doc. PhDr. Gertrúda Březinová, CSc., Nitra
Mgr. Radoslav Čambal, PhD., Bratislava
PhDr. Beáta Egyházy-Jurovská, Bratislava
PhDr. Zdeněk Farkaš, PhD., Bratislava
Mgr. David Parma, Ph.D.
Doc. PhDr. Matej Ruttkay, CSc., Nitra
Prof. PhDr. Stanislav Stuchlík, CSc., Opava
Dr. Eric Vrba, Boston

Zostavovateľ/Edited by
PhDr. Vladimír Turčan

Preklad do nemeckého a anglického jazyka/translation into English and German languages:
REELS, s. r. o., Stephanie Staffen a autori

Publikácia je recenzovaná/publication is reviewed

Príspevky sú indexované a evidované v databáze Scopus/Articles are indexed and catalogued in the Scopus database

Publikované príspevky sú dostupné na www.archeologickemuzeum.sk/published articles are available on
www.archeologickemuzeum.sk

Za jazykovú úpravu príspevkov zodpovedajú autori/the Authors are responsible for their contributions

Tlač/Print:
Ultra Print, s. r. o., Bratislava

Vydalo/Published by: Slovenské národné múzeum – Archeologické múzeum, Bratislava 2019

Náklad/Numbers of the copies: 350 kusov

© Slovenské národné múzeum – Archeologické múzeum/Slovak National Museum – Archaeological Museum 2019

ISBN 978–80–8060–473–8
ISSN 1336-6637

OBSAH – INHALT

- 7 ZDENĚK FARKAŠ: Záver kultúry ľudu so starou lineárnou keramikou. Obj. 114/86 v Bratislave – Mlynskej doline
- 25 Ende der Kultur mit der älteren Linearbandkeramik – Objekt 114/86 aus Bratislava – Mlynská dolina
- 31 VIKTÓRIA DVORSKÁ PLHÁKOVÁ – JANA MELLNEROVÁ ŠUTEKOVÁ – JÚLIUS VAVÁK – PAVOL JELÍNEK – JANA HLAVATÁ – JARMILA BÍŠKOVÁ: Eneolitická priekopa z Budmeríc – poloha Sušička
- 44 Eneolitischer Graben aus Budmerice – Lage Sušička
- 47 PAVOL JELÍNEK – DUŠAN VALENT: Náboženské ikonografie v staršej dobe bronzovej
- 73 Religiöse Ikonographie während der älteren Bronzezeit
- 77 MARTIN TREFNÝ: Attic, Etrusco – Corinthian and South Italian vases in the collection of the Slovak National Museum in Bratislava
- 89 Attické, etrusko-korintské a jihoitalské vázy vo zbírke Slovenského národného múzea v Bratislavě
- 91 MILAN HORŇÁK: Kolaps osídlenia kultúr popolnicových polí s dôrazom na lužickú kultúru v priestore dnešného juhozápadného Slovenska
- 98 Collapse of settlements of Urnfield cultures with an emphasis on Lusatian culture in the area of today's south-western Slovakia
- 101 VIOLETTA REITER: Das Keramikdepot der mitteldanubischen Hügelgräberkultur aus Reyersdorf (NÖ)
- 129 MICHAEL BRANDL: Die Klinge aus Reyersdorf (FNr. 112)
- 130 ZORA BIELICHOVÁ: Animal bones from the Middle Bronze Age Tumuli culture site at Reyersdorf (Lower Austria)
- 136 The pottery hoard of the Mid-Danubian tumulus culture from Reyersdorf (Lower Austria)
- 136 Keramický depot stredodunajskej mohylovej kultúry z Reyersdorfu (Dolné Rakúsko)
- 136 Analýza kostí zo sídliska stredodunajskej mohylovej kultúry v Reyersdorfe (Dolné Rakúsko)
- 139 ANITA KOZUBOVÁ – VERONIKA HORVÁTH: Nur eine Faszination vom Westen oder etwas anderes? Zu hallstädtischen Einflüssen in der Vekerzug-Kultur am Beispiel des Gräberfeldes von Eger-Nagy Eged (Ostungarn)
- 156 Len očarenie západom alebo niečo iné? K halštatským vplyvom vo vekerzugskej kultúre na príklade pohrebiska v Eger-Nagy Eged (východné Maďarsko)
- 159 PETRA ŠIMONČIČOVÁ KOÓŠOVÁ – RADOSLAV ČAMBAL: Ojedinelý nález noricko-panónskej opaskovej zápony z Zuckermantla v Bratislave
- 166 Einzelfund einer norisch-pannonischen Gürtelschnalle vom Zuckermantl in Bratislava
- 167 JOZEF LABUDA: Štítová puklica z doby rímskej z Hontianskych Nemiec
- 170 Schildbuckel aus der römischen Kaiserzeit aus Hontianské Nemce
- 171 ANDREJ SABOV – MAREK BOTH: Neznáme rímske militárie v zbierkach Slovenského národného múzea v Martine
- 176 Unbekannte römische Militaria in den Sammlungen des Slowakischen National Museums in Martin
- 179 KATARÍNA HLADÍKOVÁ: Príspevok ku kovanim závesov picích rohov doby rímskej z južného Záhoria
- 184 Beitrag zu den Beschlägen der Gehänge von Trinkhörnern aus der römischen Kaiserzeit vom südliche Záhorie Gebiet

- 185 DANIEL SVIHALEK: Rímske kúpele a analogické stavby z germánskeho prostredia v stredodunajskom barbariku
- 195 Römische Bäder und analogische Bauten vom germanischen Milieu im mitteldonauländischen Barbarikum
- 197 ZDENEK FARKAŠ – VLADIMÍR TURČAN: Fragment náramku typu Szentendre z Beckova
- 200 Armringbruchstück vom Typ Szentendre aus Beckov
- 203 VLADIMÍR TURČAN: Včasnostredoveké bronzové kovanie z Pohanskej
- 209 Early medieval bronz fitting from Pohanská
- 211 DAVID VÍCH – ZUZANA JARUŠKOVÁ: Depot železných predmetů z Borotína na Malé Hané
- 216 Hoard of iron items from Borotín in Malá Haná
- 217 MILAN THURZO – RADOSLAV BEŇUŠ: Body remains of Archbishop Georgius (Juraj) Lippay, exhumed from the crypt under St. Martin's Cathedral in Bratislava
- 232 Telesné pozostatky arcibiskupa Juraja Lippaya, exhumované z krypty pod Dómom sv. Martina v Bratislave
- 233 KOLOKVIUM
- 233 VLADIMÍR TURČAN: Osemnásť kolokvium k otázkam rímsko-germánskej archeológie
Das achtzehnte Kolloquium zu den Fragen der römisch-germanischen Archäologie
- 235 ROBERT IVÁN – RÓBERT ÖLVECKY – JÁN RAJTÁR: Vybrané hrobové celky z germánskeho žiarového pohrebiska v Sekuliach
- 258 Ausgewählte Grabkomplexe aus dem germanischen Brandgräberfeld in Sekule
- 263 IGOR BAZOVSKÝ – RADOSLAV ČAMBAL – KATARÍNA HLADÍKOVÁ – JÁN RAJTÁR: Nové funerálne nálezy z doby rímskej zo Závodu (predbežná správa)
- 266 Neue Grabfunde aus der römischen Kaiserzeit aus Závod (Vorbericht)
- 269 BARBARA LOFAJOVÁ DANIELOVÁ – MARTIN FURMAN: Hrdoš – Nová archeologická lokalita severokarpatskej skupiny na pomedzí Oravy a Liptova
- 281 Hrdoš – eine neue archäologische Fundstelle der nordkarpatischen Gruppe an der Scheide von Orava und Liptau
- 283 MILAN HORŇÁK – ERIK HRNČIARIK – TOMÁŠ KOLON: Keramický materiál z vybraných objektov hospodárskeho zázemia neskoro-antického dvorca v Bratislave-Podunajských Biskupiciach
- 302 Ceramic material from selected buildings of the farming part of a late Antiquity Residence in Bratislava-Podunajské Biskupice
- 317 RECENZIA/REZENSIONS
Miroslava Daňová: B. Komoróczy/M. Vlach: Příběhy civilizace a barbarství – Pod nadvládou Říma. Archeologický ústav AV ČR, Brno, v.v.i., 2018, 289 strán, 1. vydanie. ISBN 978-80-7524-014-9.
- 319 Skratky časopisov a periodík – Abkürzungen von Zeitschriften und Periodika

DEPOT ŽELEZNÝCH PŘEDMĚTŮ Z BOROTÍNA NA MALÉ HANĚ

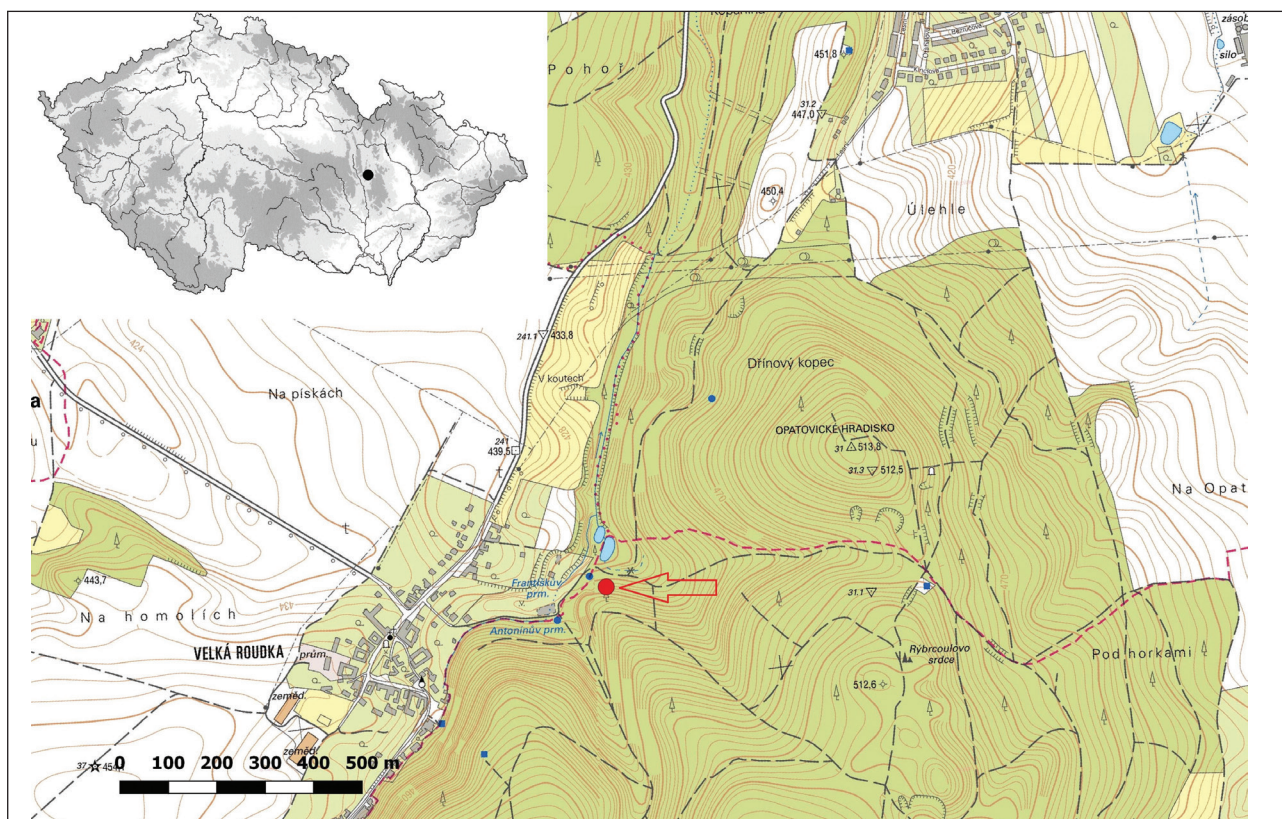
DAVID VÍCH – ZUZANA JARŮŠKOVÁ

Keywords: hoard, iron objects, Malá Haná, early Middle Ages, Roman period

Abstract: Hoard of iron items from Borotín in Malá Haná. In 2013, with the help of a metal detector, a hoard of iron items was found in the cadastral district of Borotín (Blansko district, South Moravian region, Czech Republic). The set (ploughshares, hammer, bucket handle, body of a chain) contains no chronologically sensitive items and can be dated with great probability to the early Middle Ages, but we cannot entirely exclude dating it to the Roman period.

Obec Borotín ležící při západním okraji Malé Hané v dnešním okrese Blansko (Jihomoravský kraj) je znám především náhodným objevem depotu z doby bronzové (Salaš 1986). K němu přibýly v nedávné době díky rozšíření detektorů kovů další depoty bronzů, ať již zveřejněné v katalogové podobě (Malach/Štrof/Hložek 2016, 5-21; Salaš/Jarůšková 2017) či na své zveřejnění dosud čekající. K depotům bronzových předmětů je v neposlední řadě třeba přičíst depot nový, tentokrát však již sestávající výhradně ze železných předmětů, jehož zveřejnění si za cíl kladou následující řádky.

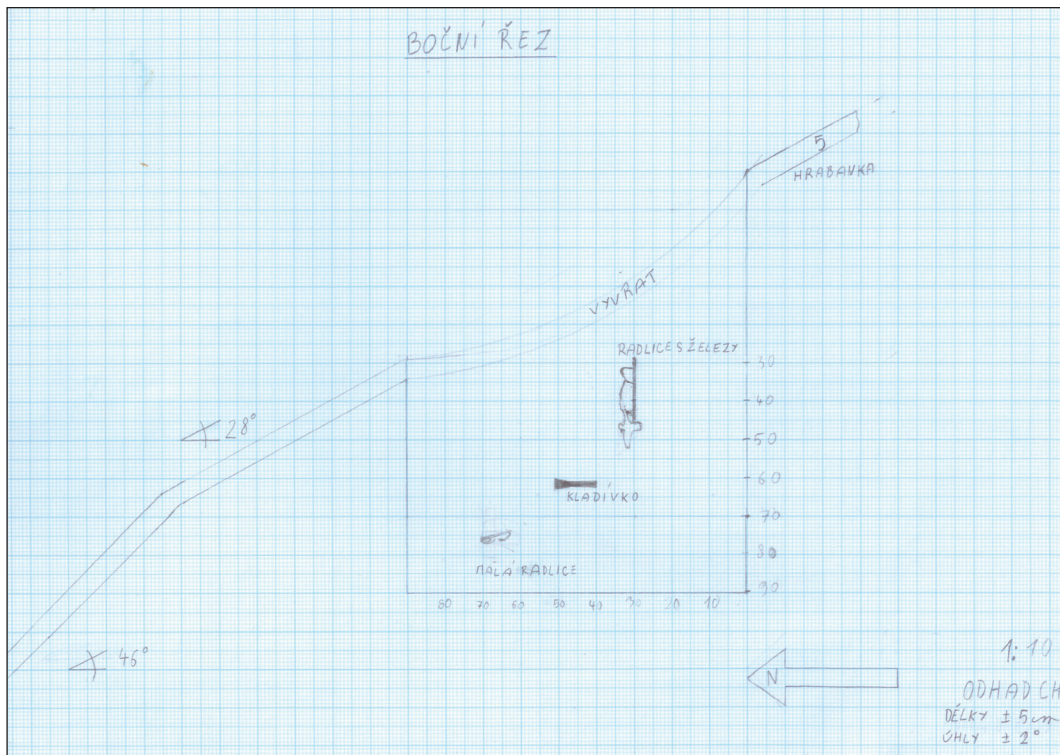
Dne 14. 12. 2013 našel s pomocí detektorů kovů p. Pavel Šunka v k. ú. Borotín skupinu železných předmětů představující depot. O nález informoval tehdejšího archeologa muzea v Boskovicích R. Malacha. Místo se nachází v zalesněném prostoru východně od obce Velká Roudka v blízkosti rybníků ležících na drobné vodoteči a v blízkosti pramenů (obr. 1). Soubor narušil vývrát stromu, předměty se nacházely v hloubce 35-47 cm od dnešního povrchu na ploše 40x45 cm, jedna z radlic ale ležela dislokována téměř 2 m daleko od jádra nálezu.¹ Nálezce pořídil skicu nálezové situace (obr. 2).



Obr. 1 Borotín. Poloha nálezů na mapovém výřezu.

Fig. 1 Borotín. Site of the find on a map extract.

¹ Místo udávají souřadnice zaměřené nálezcem ruční stanicí GPS N 49°35'48.0'', E 16°39'50.5'' s udávanou přesností 12 m.



Obr. 2 Borotín. Řez situací – autentická terénní skica pořizená nálezcem.

Fig. 2 Borotín. Section of the situations – authentic field sketch drawn by the finder.

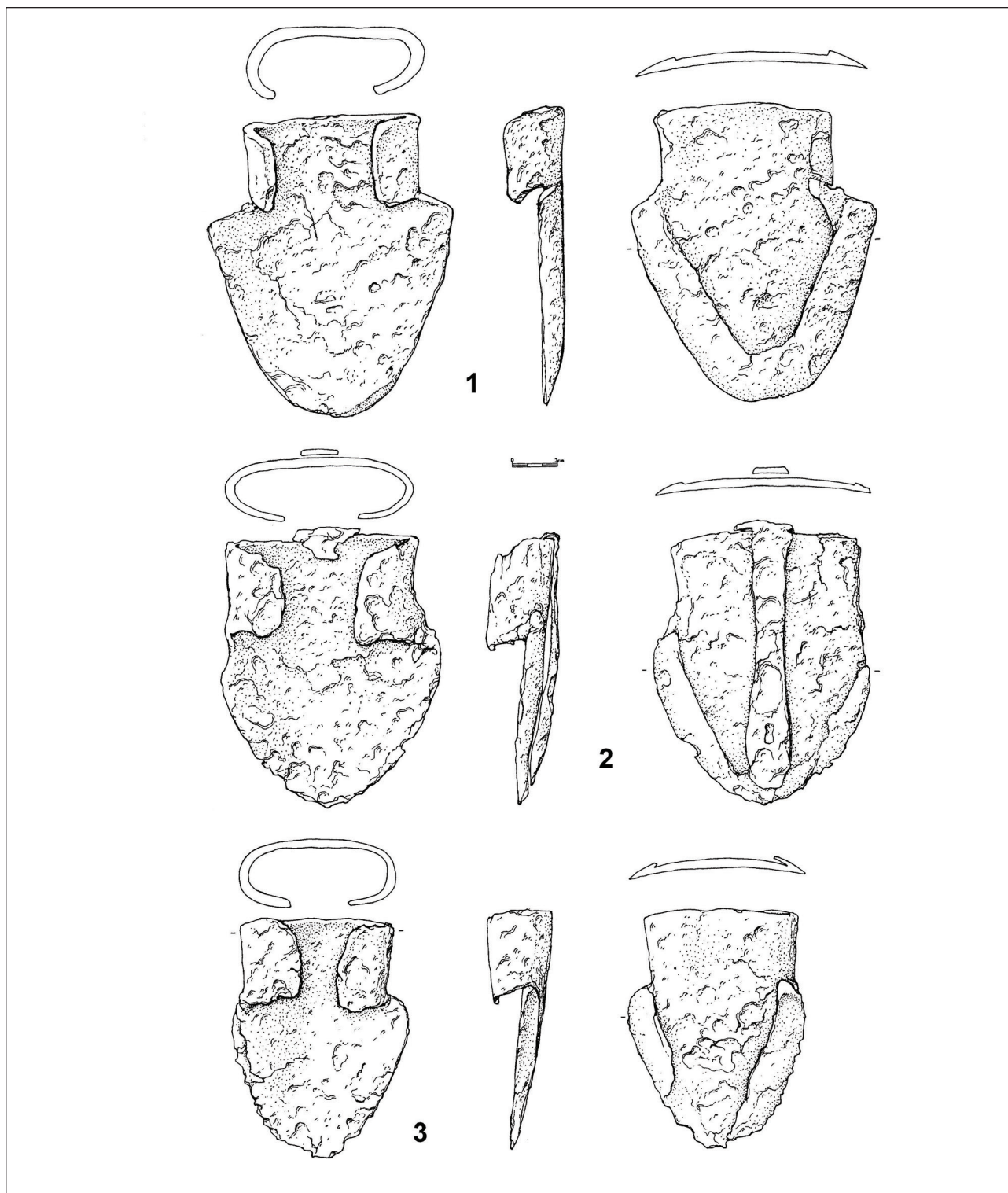
Za předpokladu, že řetěz původně tvořil jeden celek a oba hákovité předměty rukojeť vědra (což je sice velmi pravděpodobné, ale vzhledem k míře poškození korozi nikoliv nepochybné), tvořilo depot původně pět předmětů.

Popis předmětů

- 1/ symetrická radlice s laloky a nakovaným břitem, 202x164x42 mm (obr. 3: 1).
- 2/ symetrická radlice s laloky, nakovaným břitem a středovým zesilujícím žebrem, 190x145x43 mm (obr. 3: 2).
- 3/ symetrická radlice s nakovaným břitem, 168x115x44 mm (obr. 3: 3).
- 4/ subtilní kladívko s obdélným otvorem pro topůrko, 115x25x16 mm (obr. 4: 3).
- 5/ korozi silně poškozené části řetězu, max. délka zlomků v zakorodovaném stavu 75 a 63 mm (obr. 4: 2).
- 6/ dva hákovité předměty představující pravděpodobně rukojeť vědra parabolického tvaru, 198x18x15 mm a 219x19x11 mm (obr. 4: 1).

Kolekci tvoří z funkčního hlediska heterogenní skupina předmětů, protože obsahovala zemědělské nářadí (radlice), řemeslné nářadí (kladívko), vybavení domácnosti (rukojeť vědra) a funkčně neurčenou část řetězu.

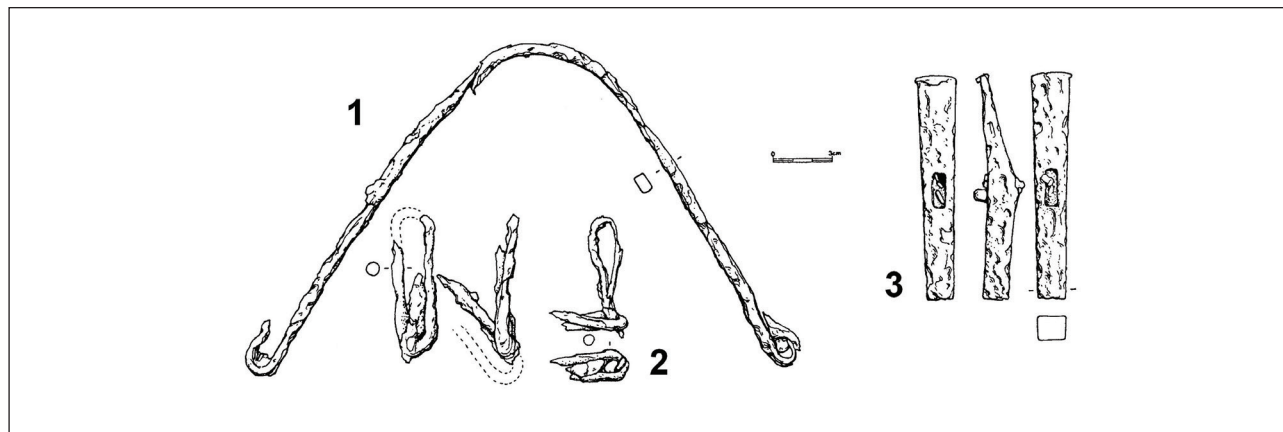
Co do počtu kusů i do hmotnosti jsou nejvýraznější zastoupenou složkou souboru radlice, přičemž všechny tři exempláře se zřetelně nakovaným ostrím náleží stejnému typu, a to symetrickým širokým radlicím s laloky. U jedné z radlic se na zadní straně objevuje neobvyklý nakovaný pás mající zjevně zlepšit odolnost radlice vůči tlakům vznikajícím při jejím používání. Široké radlice s laloky se poprvé objevují v době laténské (obecně Henning 1987, 49; Pieta 2008, 215, obr. 106: 8-10). U nás je v rámci mladší doby železné známe v depotu z Kolína (Rybová/Motyková 1983, 134, Abb. 13: 4), z depotu 3 z Rýsova (Čižmář/Langová/Kohoutek 2014, 643, 644, obr. 8: 5), z depotu ze Stradonic (Waldhauser 1995, 420, obr. 2: 9) a ze sídliště v Novém Bydžově (Filip 1946, 117, obr. 2). Ze Slovenska jsou v laténském kontextu doloženy z depotu z Bratislavy (Kraskovská 1962) a z Plaveckého Podhradí (Paulík/Tomčiková 2005, 104, Tab. II: 5). S tímto typem zemědělského nářadí se velmi vzácně setkáváme i v době římské. Když pomíneme římské prostředí (Pohanka 1986, 16-27) a povrchové nálezy bez kontextů, disponujeme zejména nálezem široké radlice doby římské v depotu z Dunajskej Lužnej (Bazovský 2010, obr. 4: 1, 7; 5: 3). Radlice (zejména široké symetrické) tvoří nikoliv výjimečnou součást také raně středověkých depotů (Bartošková 1986, 68-70, Beranová 2006, 70-79), což podtrhují nové objevy, a to především z hradiska Klášťov (k. ú. Vysoké Pole; Čižmář/Kohoutek 2015; Geisler/Kohoutek 2014) na Moravě a Bojně na Slovensku (Pieta 2015; Pieta/Ruttikay 2007; Turčan 2012, 52, 53). Z území Slovenska známe i radlice s nakovaným ostrím (dvoudílné; Turčan 2012, 52). Radlice sami o sobě však nejsou nijak chronologicky průkazné, a to ani tehdy, když zohledníme jejich specifické technologické úpravy – zřetelné nakování břitu u všech exemplářů a v jednom případě i zesilující žebro.



Obr. 3 Borotín. Železné radlice z depotu.

Fig. 3 Borotín. Iron ploughshares from the hoard.

Funkčně bezproblémové je i kladívko se čtvercovou pracovní plochou, zatímco protilehlý konec tvoří úzká ploška. Tělo nástroje prolamuje obdélný otvor pro nasazení topůrka. Také s tímto náradím se poprvé setkáváme v pozdní době laténské (Jacobi 1974, 5, 6, 270, Taf. 1: 2-4), aby prakticky v nezměněné podobě pokračovalo v době římské (Kokowski 1981) s územně blízkou analogií na sídlišti v Olomouci-Slavoníně (Kalábek 2006, 435, 437, obr. 5: 23). S kladivky se setkáváme i ve středověku. Zatímco v dříve objevených depotech se objevují kladiva poněkud odlišného tvaru se zesílením kolem otvoru pro násadu (Bartošková 1986, 74-75), důležité poznatky přinášejí nedávné objevy ze Slovenska. Kladiva podobná studovanému exempláři známe z Bojně I (Pieta 2015, 25, obr. 12:1; Pieta/Ruttikay 2007, obr. 2: 9) a z depotu z Velkého Klíža (Turčan 2012, 52, LXXXII:18). Raně středověká kladiva jsou obvykle dávana do souvislosti se šperkařstvím (Klanica 1974, 37). Ve stejné podobě pak tyto tvary kladiv pokračují do vrcholného středověku (Krajč 2003, 163-165) a novověku.



Obr. 4 Borotín. Kladívko, rukojeť vědra a části řetězu z depotu.

Fig. 4 Borotín. Small hammer, handle of a bucket and part of a chain from the hoard.

Dva hákovité předměty tvoří s největší pravděpodobností dohromady rukojeť nádoby. I s těmito předměty se setkáme již od doby laténské (Jacobi 1974, 133, 134, Tafel 36) přes dobu římskou (v tom případě jde o rukojeti vybraných typů nádob importovaných z římského prostředí) až po raný středověk, kdy se nezřídka objevují i jako součásti depotů (např. Gajary/Pustatina Vrablicova: *Eisner 1939/46*, 104, obr. 3-5; Pohansko u Nejdku: *Novotný 1963*, 14, obr. 18:1; Mikulčice, depot II, Staré Město I: *Bartošková 1986*, 28-31, 53-54, obr. 17: A1, 2; 30: 6, 7; Bojná, depot II, depot IV, Vrbové: *Turčan 2012*, 21-23, 33-35, 62, tab. LV: 13, 16; LXVII: 1, 5; LXXXVII: 1; Vysoké Pole – Klášťov, depot D1: *Geisler/Kohoutek 2014*, 17, obr. 7: D1/10, 8: D1/11). Rovněž s částmi řetězů se v raně středověkých depotech setkáváme, zde se někdy vykytují společně s držadly nádob (Bojná, depot II: *Turčan 2012*, tab. LIV:7; Vysoké Pole – Klášťov, depot I: *Geisler/Kohoutek 2014*, obr. 11: D1/24, obr. 16: D1/50).

Pokud srovnáme depot z Borotína s protohistorickými a raně středověkými depoty v obecnější rovině, zjistíme rovněž některé zajímavé skutečnosti. Depozitní jednání v době laténské a době římské máme zatím (když pomineme depoty mincí) stále ještě doloženo ve velmi omezeném množství. K roku 2016 je z území bývalého Československa uváděno 73 depotů doby laténské, přičemž toto číslo zahrnuje nejisté celky co do klasifikace jako depot, tak i chronologie, stejně jako depoty čistě keramické (Machara 2016, 4). V depotech kovových předmětů se sice často vyskytuje zemědělské nářadí, z řemeslného nářadí jsou častá kladiva, části nádob a řetězy v různých podobách se v nich objeví pouze minimálně (Machara 2016, 30-36). Ještě méně často se objevují depoty doby římské. Z území Čech, Moravy, Slovenska a naddunajské části Dolního Rakouska bylo k roku 2016 zaznamenáno celkem 65 depotů (bez započítání problematických souborů), toto číslo však zahrnuje i mincovní nálezy tvořící značný podíl především v Čechách, odkud autorka uvádí jediný nemincovní depot (Schindlerová 2016, 39). V depotech předmětů doby římské se často setkáváme se zemědělským nářadím, vzácností nejsou ani řemeslné nástroje, mezi nimiž se objevují i kladiva, ani železná držadla nádob nepatří k výjimkám (Schindlerová 2016, 64-71). Okolo šesti desítek raně středověkých depotů předmětů z doby do 9. století uvádí A. Bartošková již k r. 1986, od té doby však jejich počet výrazně vzrostl díky nástupu éry detektoru kovů i objevu významu některých lokalit (zejména zmíněné Bojná na Slovensku a Klášťova – Vysokého Pole na Moravě). Z výše uvedených byť orientačních čísel vyplývá častější ukládání depotů (mimo mincí) v raném středověku, vzácněji se tento jev objevuje v mladší době železné, v době římské se s depoty (zatím?) setkáváme vysloveně ojedinele.

Výše uvedené skutečnosti dovolují vyslovit se k datování souboru z Borotína do časového intervalu od doby laténské po raný středověk, přičemž všechna tato období máme na Malé Haně bohatě doložena zejména díky povrchovým sběrům a detektorové prospekci (Profantová/Vích 2008; Vích 2008; Vích 2014; Vích 2017). Nejvíce analogií nacházíme u depotů z raného středověku, kdy se v nich setkáváme se všemi skupinami zastoupených výrobků, v případě radlic známe i exempláře s nakovávanými břity. Toto datování podporuje i relativně vyšší frekvence depozitního jednání oproti obdobím protohistorickým. Mnohem méně pravděpodobné, i když nikoliv vyloučené, se jeví uložení v době římské. Proti tomuto datování hovoří jednak dosud mimořádně nízká frekvence depotů železných předmětů v době římské obecně, jednak absence vhodných analogií pro některé předměty v depotu z Borotína zastoupené (řetěz). To však může být způsobeno i stavem výzkumu, jak dokládá nedávný nález depotu z časné doby římské z Křenova, obsahující meč se symetrickou radlicí z časné doby římské (Vích/Biborski/Biborski/Jílek/Štepiňski/Martínek 2018). Datování do doby laténské se zejména s ohledem na skladbu depotu, ale i některé morfologické aspekty jeví jako krajně nepravděpodobné. Na tom nemění nic ani skutečnost, že nedaleko prezentovaného depotu v k. ú. Velká Roudka byl objeven depot datovaný do doby laténské sestávající ze sekery, nože, dvou kos a pěti objímek kos (Čižmář/Jarušková 2017).

Nezodpovězenou otázkou zůstává příčina uložení depotu. Vyloučit nemůžeme vazbu na vodní zdroje (nejbližší pramen se nachází ve vzdálenosti 40 m) či blízkou vodoteč, stejně tak je možná i souvislost s jinými archeologicky nepostihnutelnými faktory.

Depot železných předmětů ukrytý v k. ú. Borotín umožňuje svojí skladbou pouze intervalové datování v rozmezí doby laténské až raného středověku. V rámci tohoto časového úseku se jako nejpravděpodobnější jeví uložení v raném středověku, i když vyloučit s jistotou nemůžeme vyloučit ani ukrytí v době římské. Pravděpodobnost uložení v pozdní době laténské se jeví jako velmi nízká. Ať již byly příčiny deponování jakékoliv, nepochybně souvisí s blízkou Malou Hanou, intenzivně osídlenou po celé protohistorické období i raný středověk.

LITERATÚRA

- Bartošková 1986* – A. Bartošková: Slovanské depoty železných předmětů v Československu. Praha 1986.
- Bazovský 2010* – I. Bazovský: Depot z doby římskej z Dunajskej Lužnej. In: J. Beljak/G. Březinová/V. Varsik (eds.): Archeológia barbarov 2009, Nitra 2010, 13-27.
- Beranová 2006* – M. Beranová: Způsoby obdělávání polí od pravěku do středověku. Archeologie ve středních Čechách 10/1, 2006, 11-110.
- Čižmář/Jarůšková 2017* – I. Čižmář/Z. Jarůšková: Železný depot z Velké Roudky u Velkých Opatovic, okr. Blansko. Pravěk N. Ř. 25, 2017, 263-271.
- Čižmář/Kohoutek 2015* – I. Čižmář/J. Kohoutek: Hradisko Klášťov u Vysokého Pole (okr. Zlín). In: K. Pieta/Z. Robak (edd.): Bojná 2. Nové výsledky výskumov včasnostredovekých hradísk. Nitra 2015, 183-193.
- Čižmář/Langová/Kohoutek 2014* – M. Čižmář/J. Langová/J. Kohoutek: Depoty z doby laténské z Rýsova, obec Provodov (okr. Zlín). In: J. Čižmářová/N. Venclová/G. Březinová (eds.): Moravské křižovatky. Střední Podunají mezi pravěkem a historií, Brno 2014, 641-653.
- Eisner 1939/46* – J. Eisner: Sídliště ze starší doby hradištní v slovenském Pomoraví. Pam. Arch. 42, 1939/46, 94-105
- Filip 1946* – J. Filip: Počátky zemědělství v českých zemích. Český lid 8, 1946, 115-118.
- Geisler/Kohoutek 2014* – M. Geisler/J. Kohoutek: Vysoké Pole – Klášťov. Inventář hromadných nálezů železných předmětů a shrnutí terénních výzkumných sezon 2005-2007. Pravěk – Supplementum 28. Brno 2014.
- Henning 1987* – J. Henning: Südosteuropa zwischen Antike und Mittelalter. Archäologische Beitrag zur Landwirtschaft des 1. Jahrtausend u. Z. Berlin 1987.
- Jacobi 1974* – G. Jacobi: Werkzeug und Gerät aus dem Oppidum von Manching. Die Ausgrabungen in Manching Bd. 5. Wiesbaden 1974.
- Kalábek 2006* – M. Kalábek: Germánské osídlení Olomouce. In: A. Droberjar/M. Lutovský (zost.): Archeologie barbarů 2005. Praha 2006, 431-450.
- Klanica 1974* – Z. Klanica: Práce klenotníků na slovanských hradištích. Praha 1974.
- Kokowski 1981* – A. Kokowski: Pochówki kowali w Europie w IV w. p.n. e. do VI w.n.e. Arch. Polski 26/1, 1981, 191-218.
- Krajíc 2003* – R. Krajíc: Sezimovo Ústí. Archeologie středověkého poddanského města 3. Kovárna v Sezimově Ústí a analýza výrobků ze železa, díl I. Praha – Sezimovo Ústí – Tábor 2003.
- Kraskovská 1962* – E. Kraskovská: Nález železných nástrojov v hrnciarskej peci v Bratislave. Arch. rozhledy 14, 1962, 340-343.
- Machara 2016* – F. Machara: Depoty z doby laténské na území bývalého Československa. Bakalářská práce obhájená na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice 2016.
- Malach/Štrof/Hložek 2016* – R. Malach/A. Štrof/M. Hložek: Nová depozita kovové industrie doby bronzové v Boskovické brázdě. Pravěk Supplementum 23. Brno 2016.
- Novotný 1963* – B. Novotný: Výzkum velkomoravského hradiště „Pohanska“ u Nejdku na Lednickém ostrově, Pam. Arch. 54, 1963, 3-40.
- Paulík/Tomčíková 2005* – J. Paulík/K. Tomčíková: Další hromadný nález železných predmetov v Plaveckom Podhradí. Slov. Arch. 53, 2005, 85-122.
- Pieta 2008* – K. Pieta: Keltské osídlenie Slovenska. Mladšia doba laténska. Nitra 2008.
- Pieta 2015* – K. Pieta: Včasnostredoveké mocenské centrum Bojná – výskumy v rokoch 2007-2013. In: K. Pieta/Z. Robak (edd.): Bojná 2. Nové výsledky výskumov včasnostredovekých hradísk. Nitra 2015, 9-49.
- Pieta/Ruttikay 2007* – K. Pieta/A. Ruttikay: Bojná – mocenské a christianizačné centrum Nitrianskeho kniežatstva. Predbežná správa. In: K. Pieta/A. Ruttikay/M. Ruttikay (ed.): Bojná. Hospodárske a politické centrum Nitrianskeho kniežatstva. Nitra 2007, 21-70.
- Pohanka 1986* – R. Pohanka: Die eisernen Agrargeräte der Römischen Kaiserzeit in Österreich. Studien zur römischen Agrartechnologie in Rätien, Noricum und Pannonien. BAR International Series 298. Oxford 1986.
- Profantová/Vích 2008* – N. Profantová/D. Vích: Raně středověké osídlení Malé Haně na pomezí Čech a Moravy. Přehled Výzkumů 49, 2008, 133-164.
- Rybová/Motyková 1983* – A. Rybová/K. Motyková: Der Eisendepotfund der Latènezeit von Kolín. Pam. Arch. 74, 1983, 96-174.

Salaš 1986 – M. Salaš: Hromadný nález bronzové industrie z Borotína, okr. Blansko, Arch. rozhledy XXXVIII, 1986, 139-164.

Salaš/Jarůšková 2017 – M. Salaš/Z. Jarůšková: Poznámky k současnému stavu fondu metalických depotů doby popelnicových polí v regionu Malé Hané, Pravěk N. Ř. 25, 2017, 119-136.

Schindlerová 2016 – P. Schindlerová: Depoty doby římské z oblasti stredourópskeho barbarika. Magisterská práce obhájená Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně 2016.

Turčan 2012 – V. Turčan: Depoty z Bojneje a včasnostredoveké hromadné nálezy železných predmetov uložené v zbierkach SNM-Archeologického múzea. Zbor. SNM. Arch. Supplementum 6. Bratislava 2012.

Vích 2008 – D. Vích: Nálezy doby římské v jižní části Malé Hané. In: E. Droberjar/B. Komoróczy/D. Vachútová (eds.): Barbarská sídliště. Chronologické, ekonomické, historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů. Brno 2008, 147-160.

Vích 2014 – D. Vích: Spony z doby římské ze severní části Boskovické brázdy. Arch. rozhledy 46, 2014, 704-730.

Vích 2017 – D. Vích: Doba laténská v severní části Boskovické brázdy ve světle drobných kovových nálezů. Arch. rozhledy 69, 2017, 629-671.

Vích/Biborski/Biborski/Jílek/Štěpiňski/Martínek 2018 – D. Vích/M. Biborski/M. Biborski/J. Jílek/J. Štěpiňski/J. Martínek: Nálezy mečů protohistorického období z Křenova na Svitavsku, Arch. rozhledy 70, 2018, 526-553.

Waldhauser 1995 – J. Waldhauser: Detektory získané nálezy z keltského oppida u Stradonic. Předběžná zpráva o hromadném nálezů železných nástrojů, jednotlivých mincí a plastiky. Arch. rozhledy 47, 1995, 418-425.

HOARD OF IRON ITEMS FROM BOROTÍN IN MALÁ HANÁ

DAVID VÍCH – ZUZANA JARŮŠKOVÁ

In the cadastral territory of Borotín (Blansko district, South Moravia region), a hoard of iron items was discovered in 2013 using a metal detector. The site is located in a forested area east of the village of Velká Roudka near fishponds which lie on a small watercourse and near springs (Fig. 1). The set of items was disturbed by an upturned tree; the items were located at a depth of 35 to 47 cm from the present-day surface over an area of 40x45 cm, but one of the ploughshares was lying at a distance of almost 2 m from the centre of the find. The finder made a sketch of the circumstances of the find (Fig. 2). The collection is mainly composed of agricultural tools represented by three symmetrical ploughshares (Fig. 3); craft tools are represented by a small hammer (Fig. 4: 3); in addition, there is the handle of a bucket and part of a chain, preserved only partially. None of these artefacts are chronologically sensitive items, so we may only link them with interval dating within the timeframe of the La Tène period to the early Middle Ages. By comparing them with published sets and other generally known facts (in particular the frequency of hoards), we discover that the deposit of the hoard most probably took place in the early Middle Ages, but we cannot exclude with any certainty dating it to the Roman period. The La Tène age of the deposit, however, appears to be extremely unlikely, even though there was a discovery of an iron hoard relatively close to the site of the find that was from the late Iron Age. One question which remains unanswered is the reason why the hoard was deposited. We cannot exclude a relation to a nearby watercourse or springs, just as a relation to other factors, indiscernible in archaeological terms, is possible. Whatever the reasons for the deposit, it is undoubtedly related to the nearby Malá Hana, intensively settled throughout the whole protohistoric period and the early Middle Ages.

PhDr. David Vích

Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě

Šemberova 25, 566 01 Vysoké Mýto

dvich@centrum.cz

Mgr. Zuzana Jarůšková

Muzeum regionu Boskovicka

Hradní 342/1

680 01 Boskovice

jaruskova@muzeum-boskovice.cz